

201505046-19
KV/GENN 315

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Vår ref.	Løpenr.	Arkivkode	Saksbehandler	Deres ref.	Dato:
15/690-15	3852/16	S11	Bjørn Gussgard		08.07.2016

**MELDING OM POLITISK VEDTAK - KRAV OM REVISJON AV
KONSESJONSVILKÅR - FUNDIN MAGASINET, EINUNNA, SAVALEN OG
OVERFØRING FRA GLOMMA TIL RENDALEN**

Fra møtet i Formannskapet den 30.06.2016, sak nr.: 78/16.

Det underrettes herved om at det er fattet følgende vedtak:

- Folldal kommune ber om en revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Fundin, Markbulia og Einunna der det blant annet blir sett på følgende tema:
- Undersøkelser av villreinens trekkruiter i forhold til drift av magasin, og muligheter for utbedrende tiltak.
  - Oppfølging av fiskeribiologiske undersøkelser.
  - Tiltak for å gi mere vannspeil i Einunna mellom Marsjøåas utløp og Folla, ved å benytte eksisterende vannføring i Marsjøåa. Aktuelle tiltak som bør vurderes kan være både terskler og samling av vannstrømmen i gamle elveleiet. Det gamle konsesjonsvilkåret fra 1966 er ganske åpent formulert, og oppfølginga av vilkåret fra konsesjonsæren tok tid og ga begrensede resultater.
  - Muligheten for å datofastsette fylling av Fundin magasinet.
  - Utsetting av fisk i Fundin ser ut til være viktig for fangstvolumet. Fra 1966 og fram til nå har man fått mye erfaring med utprøving av tiltaket. Tiltaket bør videreføres på dagens nivå, og det bør vurderes om pålegg skal tallfestes i selve konsesjonsvilkåret. Det bør i så fall tas høyde for at utsettinga kan endres fra ensomringer til tosomringer, som da vil kreve et lavere antall fisk for samme effekt, men til en høyere kostnad pr fisk som settes ut.
  - Dagens konsesjonsvilkår med minstevannsføring på 0,3m³/sekund i Einunna mellom Fundin og Markbulidammen bør videreføres på dagens nivå.

Folldal kommune

-Eventuelle endringer i konsesjonsvilkår i kraftanleggene nedstrøms Folldal sine områder, må ikke gjennomføres uten at det er vurdert hvilke konsekvenser dette vil kunne gi for Fundin, Markbulia og Einunna. Det er ønskelig med en samlet revisjon av konsesjonsvilkår som omfatter kraftanlegg i flere kommuner.

Med hilsen

Bjørn Gussgard
jordbrukssjef

Elise Streitlien Olsen
Elise Streitlien Olsen
servicekonsulent

Vedlegg: formannskapssak 78/16

Sak 78/16**KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR - FUNDIN MAGASINET, EINUNNA, SAVALEN OG OVERFØRINGEN FRA GLOMMA TIL RENDALEN**

Arkiv: S11

Arkivsaksnr.: 15/690

Saksbehandler:

Bjørn Gussgard

Behandling av saken:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
78/16	Formannskapet	30.06.2016

Vedlegg: Ingen.**Melding om vedtak sendes til:**

Norges Vassdrags- og Energidirektorat Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO

Oppdal kommune

Rendalen kommune, 2485 RENDALEN

Alvdal og Tynset kommuner, Fellesforvaltningen landbruk og miljø, Alvdal kommune, 2560 Alvdal

Andre dokumenter i saken:

1. FORESPØRSEL VEDR KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR, datert 07.10.2015
2. ANG.REVISJON AV KONSESJON, datert 15.10.2015
3. SVAR - KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR VEDR. REGULERING AV SAVALEN, UNNDALEN MV, datert 07.12.2015
4. SVAR TIL NVE - KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR, datert 04.12.2015
5. KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR, datert 17.09.2015
6. SVAR - KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR, datert 17.11.2015

Saksopplysninger:

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Miljødirektoratet har tatt en gjennomgang av alle regulerte vassdrag med konsesjoner som kan revideres innen 2022. Dette omfatter også Fundin og Savalen reguleringen. Elgsjøen og Marsjøen har nylig fått ny konsesjon, og det er ikke anledning til å fremme krav om revisjon av konsesjonsvilkår for disse magasinene i denne runden. NVE og Miljødirektoratets har i NVE-rapport 49/2013 en gjennomgang og prioritering av konsesjoner som kan være aktuelle for revisjon. Aktuelle konsesjoner er i den rapporten delt inn i 3 kategorier:

Kategori 1.1 Høy prioritet

Kategori 1.2 Lavere prioritet

Kategori 2.1 Ikke prioritet

Fundin og Savalen har i rapporten fått tildelt 1.2 Lavere prioritet. Denne kategorien er ikke til hinder for at det vil kunne bli gjennomslag for revisjon av konsesjonsvilkår, dersom det foreligger godt begrunnede forslag. I følge NVE er hovedformålet å gjøre en samfunnsmessig avveining av gevinstene av mulige miljøforbedringer i vassdragene, i forhold til de samfunnsmessige kostnadene i form av redusert fornybar og regulerbar kraftproduksjon.

Etter at Folldal kommune tidligere har meldt inn ønske om revisjon av konsesjonsvilkår har NVE satt frist 15.06.2016 med å konkretisere kravet. NVE har deretter innvilget Folldal kommune utsatt frist fram til formannskapetets møte 30.06.2016. Administrasjonen i Folldal kommune har i sakens anledning hatt samtaler med Fellesforvaltningen for landbruk og miljø for Alvdal og Tynset kommuner, som håndterer saken på vegne av disse kommunene. Man har avtalt at kommunene i første omgang fremmer egne krav, men utveksler informasjon underveis.

Konsesjon for regulering av Fundin og Savalen ble gitt i 1966, og konsesjonen ble gitt sammen med konsesjonen for overføring av vann fra Glomma ved Høgegga i Alvdal til Rendalen. Noe av det mest sentrale av konsesjonsvilkårene som berører Fundin og Einunna er:

- Slippe minstevannsføring på 0,3 m³/sekund fra Fundindammen.
- Bekoste utsetting av yngel av områdene som berøres av utbyggingen, herunder Fundinmagasinet, i «den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig». For Fundin er dette konkretisert til utsetting av 20.000 ensomrige ørret årlig. Glommen og Laagen har gitt oppdraget til Folldal Fjellstyre og Evenstad. Det har vært noe utfordringer med å nå målet om tallet på utsettinger, blant annet på grunn av utfordringer med fangst av stamfisk og klekkingsprosent på rogn.
- Bekoste strandjusteringsarbeider eventuelt kombinert med terskelbygging i Einunna nedenfor overføringsstedet for et beløp av inntil kr 50.000. Beløpet forutsettes indeksregulert med basis 1. januar 1965. Konsesjonæren plikter også å vedlikeholde eventuelle tiltak. Det ble bygd terskler i 1986, som ble ødelagt av flom i 1987. De gjenoppbygde tersklene ble igjen ødelagt av flom i 1995. 5 nye terskler med enklere og mere stabil utforming ble anlagt i 2004.

Hensynet til villreinen er lite nevnt i opprinnelige konsesjonsvilkår. Erfaringa er at utbygginga påvirker reinstrekk i områdene både i sommrhalvår, under reinsjakt og på vinteren. Reinen krysser i begrenset grad Fundin magasinet. Einunna går etter utbygginga åpen om vinteren nedover til Meløya og i blant ennå lengre, noe som skaper barriere for villreinstrekk om vinteren. En konsekvens av Fundin magasinet er at områdene sør for Fundin med Kjerringa, Råtåsjøen, Steinhøa etc. har fått økt betydning som gjenværende trekkvei.

Rådmannens saksvurdering:

Beslutningen om regulering av Fundin og Einunna ble tatt ved konsesjonsbehandlingen i 1966. Det er ikke realistisk å snu opp ned på den utbygginga som da ble vedtatt og deretter gjennomført. Men siden 1966 er det gjort mye praktiske erfaringer med konsekvenser av utbygginga, som vil kunne gi nye vurderinger på hva som er gode konsesjonsvilkår.

Det er viktig å være bevisst på skillet mellom der det kan være behov for endring av konsesjonsvilkår, og der utfordringen kan være manglende oppfylling av de vilkår som har blitt gitt. Revisjon av konsesjonsvilkåra er først og fremst aktuelt der det er ønskelig at vilkåra blir endra. Eller det kan være at de opprinnelige konsesjonsvilkår er uklart formulert, slik at det er vanskelig å måle i hvilken grad vilkåra faktisk blir oppfylt.

Fundin og Einunna mellom Fundin og Markbulidammen og områdene rundt er berørt av kraftutbygging, men er likevel natur som er attraktiv for mange i Folldal.

Fundin magasinet:

I følge fylkesmannen stammer minimum mellom 18% og 28% av ørreten som blir fanget på Fundin fra utsetting. Utsettinga av ensomrige ørreter har derfor vesentlig betydning for fangstvolumet, og er derfor et tiltak som bør videreføres. NINA har i følge muntlige opplysninger fra fjellstyret nylig gjennomført fiskeribiologiske undersøkelser på Fundin, og der vil det bli anbefalt at man i stedet for ensomringer setter ut tosomrige ørret, som er større og derfor vil ha høyere overlevelse. Man vil da kunne klare seg med færre utsatte fisk men får en høyere kostnad pr fisk som settes ut. Fundin har i tillegg en bestand av harr, som de fleste ønsker ikke skal øke. Det finnes også ørekyte. Nedtappinga av magasinet om vinteren bidrar trolig til at harr og særlig ørekyte ikke tar overhånd, ved at småharr og ørekyte må forlate strandsonene utover vinteren og tvinges ut i område der de er sterkere eksponert for å bli spist av ørreten.

Et sentralt punkt i forhold til både fiske og landskapsbilde er fylling av magasinet om våren. Tidlig fylling gir mere planktonproduksjon gjennom sommersesongen og mere produksjon av fisk, og er også viktig i forhold til landskapsbildet og opplevelseskvaliteten i Einunndalen. Likevel vil en datofesting i konsesjonsvilkår på når magasinet skal være fylt om våren, ikke nødvendigvis ha så stor praktisk innvirkning. Fylling av magasinet styres mye av været med snøsmelting og nedbør. Til en viss grad vil tidligst mulig fylling av Fundin også kunne komme i konflikt med andre gode formål. Det vil kunne være aktuelt å tappe ned Fundin før forventede store vårflommer, som en buffer mot flom nedover i Glomma. Og kravet til minstevannsføring i Einunna legger også begrensninger på hvor mye vann som kan holdes tilbake i magasinet i oppfyllingsfasen om våren. Det er derfor usikkert i hvilken grad en datofesting av fylling av magasinet vil gi noen positiv effekt. Økt prioritering av fylling av Fundin bør ikke svekke andre gode formål og må ikke svekke oppfyllelse av minstevannsføringa i Einunna. .

Markbulia magasinet:

Magasinet er ikke så stort, og fylles opp relativt tidlig om våren. I og med at Einunna har mange ganske store sidebekker og et stort nedbørsfelt mellom Fundin og Markbulidammen, antas at tidlig fylling av Markbulia ikke kommer i konflikt med fylling av Fundin.

Einunna:

Mellom Fundin og Markbulidammen er Einnuna ei god fiskeelv med god bestand av ørret. Det ser ut til å være gode rekrutteringsforhold og elva er også kjent for å huse en del stor fisk. Nederste delen mot Markbulia finnes også litt harr. Dagens regime med minstevannsføring ser stort sett ut til å fungere godt både i forhold til landskapsbildet og i forhold til fisk og fiske.

Nedstrøms Markbulidammen er elveleiet i Einunna store deler av året helt tørt cirka 2,5 km fram til Marsjøåas utløp i Einunna. Videre i Einunnas elveløp ned til Folla renner vannet fra Marsjøåa. Men denne vannføringa fyller ikke elveløpet. De siste hundremeterne mot Folla er anlagt noen små terskler som gir en illusjon av noe vannspeil, men med grunne dammer som ikke gir vesentlig leveområder for fisk. Tersklene er forsøkt anlagt flere ganger og deretter skada av flom, før dagens små terskler ble anlagt i 2004. Særlig fra Marsjøåas utløp i Einunna vil kunne være et større potensiale for forbedringer med både terskler og samling av vannstrømmen. Tiltak vil ikke gå på bekostning av kraftproduksjonen, i og med at Marsjøåa sin vannføring uansett ikke magasineres. Men eventuelle nye tiltak vil selvsagt være en kostnad for konsesjonæren. Den praktiske utfordringen ser ut til å være flomtappinga i

Einunna sitt løp blant annet om våren, som har gitt erosjon og skader på terskler som har vært anlagt.

Villreinen og trekkruiter:

Fundin magasinet er en barriere for villreintrekk, selv om det har skjedd at villrein svømmer over Fundin. Det medfører at trekkrutene etter utbygginga har forflytta seg framover til områdene rundt Steinhøa, «Kjerringa» og Råtåsjøen. Om vinteren er manglende tilfrysing av Einunna nedstrøms Fundin dammen en barriere for villreintrekk. Det er likevel ikke enkelt å peke på konkrete tiltak som vil kunne forbedre dette, så lenge utbygginga er gjennomført og anleggene skal driftes. Det er mulig at man kan se noe på behovet for ferdsel om vinteren inn til Fundin dammen, og at mere av drifta bør kunne automatiseres uten at man fysisk forflytter seg inn dit.

Kraftproduksjonen:

Fundin er en magasineringsdam. Sammen med Marsjøen reguleringa gir manøvreringa kraftinntekter til Folldal kommune. Kraftproduksjonen kommer i alle kraftverk nedstrøms magasinene i Einunna, Savalen overføringa og nedover Glomma. Eventuelle tiltak i form av eks. minstevannsføring, prioritering av tidlig fylling av magasin eller annet som går på bekostning av kraftproduksjonen vil også påvirke kommunen sine kraftinntekter. Kommunen og innbyggerne har derfor en egeninteresse også i best mulig kraftproduksjon, i tillegg til at det selvsagt er viktig med naturverdiene og landskapsverdiene.

Rådmannens innstilling:

Folldal kommune ber om en revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Fundin, Markbulia og Einunna der det blir sett på følgende tema:

- Undersøkelser av villreinenes trekkruiter i forhold til drift av magasin, og muligheter for utbedrende tiltak.
- Oppfølging av fiskeribiologiske undersøkelser.
- Tiltak for å gi mere vannspeil i Einunna mellom Marsjøåas utløp og Folla, ved å benytte eksisterende vannføring i Marsjøåa. Aktuelle tiltak som bør vurderes kan være både terskler og samling av vannstrømmen i gamle elveleiet. Det gamle konsesjonsvilkåret fra 1966 er ganske åpent formulert, og oppfølginga av vilkåret fra konsesjonsæren tok tid og ga begrensede resultater.
- Muligheten for å datofastsette fylling av Fundin magasinet.
- Utsetting av fisk i Fundin ser ut til være viktig for fangstvolumet. Fra 1966 og fram til nå har man fått mye erfaring med utprøving av tiltaket. Tiltaket bør videreføres på dagens nivå, og det bør vurderes om pålegg skal tallfestes i selve konsesjonsvilkåret. Det bør i så fall tas høyde for at utsettinga kan endres fra ensomringer til tosomringer, som da vil kreve et lavere antall fisk for samme effekt, men til en høyere kostnad pr fisk som settes ut.
- Dagens konsesjonsvilkår med minstevannsføring på 0,3m³/sekund i Einunna mellom Fundin og Markbulidammen bør videreføres på dagens nivå.
- Eventuelle endringer i konsesjonsvilkår i kraftanleggene nedstrøms Folldal sine områder, må ikke gjennomføres uten at det er vurdert hvilke konsekvenser dette vil kunne gi for Fundin, Markbulia og Einunna. Det er ønskelig med en samlet revisjon av konsesjonsvilkår som omfatter kraftanlegg i flere kommuner.

Behandling i Formannskapet 30.06.2016:

Representanten Brit Kværness (SL) fremmet følgende tillegg til første setning «der det *blant annet* blir sett på»

Avstemming:

Tilleggsforslaget fra Kværness ble enstemmig vedtatt.

Resten av rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Formannskapet 30.06.2016:

Folldal kommune ber om en revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Fundin, Markbulia og Einunna der det blant annet blir sett på følgende tema:

-Undersøkelser av villreinens trekkruiter i forhold til drift av magasin, og muligheter for utbedrende tiltak.

-Oppfølging av fiskeribiologiske undersøkelser.

-Tiltak for å gi mere vannspeil i Einunna mellom Marsjøåas utløp og Folla, ved å benytte eksisterende vannføring i Marsjøåa. Aktuelle tiltak som bør vurderes kan være både terskler og samling av vannstrømmen i gamle elveleiet. Det gamle konsesjonsvilkåret fra 1966 er ganske åpent formulert, og oppfølginga av vilkåret fra konsesjonsæren tok tid og ga begrensede resultater.

-Muligheten for å datofastsette fylling av Fundin magasinet.

-Utsetting av fisk i Fundin ser ut til være viktig for fangstvolumet. Fra 1966 og fram til nå har man fått mye erfaring med utprøving av tiltaket. Tiltaket bør videreføres på dagens nivå, og det bør vurderes om pålegg skal tallfestes i selve konsesjonsvilkåret. Det bør i så fall tas høyde for at utsettinga kan endres fra ensomringer til tosomringer, som da vil kreve et lavere antall fisk for samme effekt, men til en høyere kostnad pr fisk som settes ut.

-Dagens konsesjonsvilkår med minstevannsføring på 0,3m³/sekund i Einunna mellom Fundin og Markbulidammen bør videreføres på dagens nivå.

-Eventuelle endringer i konsesjonsvilkår i kraftanleggene nedstrøms Folldal sine områder, må ikke gjennomføres uten at det er vurdert hvilke konsekvenser dette vil kunne gi for Fundin, Markbulia og Einunna. Det er ønskelig med en samlet revisjon av konsesjonsvilkår som omfatter kraftanlegg i flere kommuner.

Rett utskrift bekreftes

Folldal kommune, 04.07.2016

Elise Streitlien Olsen
Elise Streitlien Olsen
servicekonsulent